

Закревська Л.М.

к.е.н., доцент кафедри економіки і права
Національний університет харчових технологій

**СУЧАСНА ПАРАДИГМА СТВОРЕННЯ УСПІШНИХ ВІТЧИЗНЯНИХ
СТАРТАПІВ
THE MODERN PARADIGM OF CREATING SUCCESSFUL DOMESTIC
STARTUP**

У статті розглянуто сфери і особливості реалізації успішних вітчизняних стартапів. Автором запропоновано поділ інноваційних ідей українських стартаперів на наступні категорії: технологічні розробки, соціальні (комунікативні) розробки, розробки для вирішення екологічних проблем. Обґрунтовано, що найбільше успішних стартап-проектів України було реалізовано у сфері технологічних інновацій. Визначено, що для створення успішних вітчизняних стартапів необхідно оцінити перспективність ринкового сегменту та ціну відкриття бізнесу. Обґрунтовано, що реалізацію креативної бизнес-ідеї можна прискорити за допомогою використання краудфандингових платформ, які дадуть можливість зібрати необхідні кошти за рахунок краудлендингу (народного кредитування). Доведено, що з метою активізації і інтенсифікації розвитку вітчизняних стартапів варто здійснювати розробку інноваційної ідеї, оцінку перспективності сегменту ринку, пошук джерел фінансування, які в сукупності формують парадигму створення успішних вітчизняних стартапів.

Ключові слова: інновація, інноваційна ідея, новатор, парадигма, бізнес, стартап, стартап-компанія.

В статье рассмотрены сферы и особенности реализации успешных отечественных стартапов. Автором предложено разделение инновационных идей украинских стартаперов на следующие категории: технологические разработки, социальные (коммуникативные) разработки, разработки для решения экологических проблем. Обосновано, что наиболее успешные стартап-проекты Украины были реализованы в сфере технологических инноваций. Определено, что для создания успешных отечественных стартапов необходимо оценить перспективность рыночного сегмента и цену открытия бизнеса. Обосновано, что реализацию креативной бизнес-идеи можно ускорить с помощью использования краудфандинговых платформ, которые позволят собрать необходимые средства за счет краудлендинга (народного кредитования). Доказано, что для активизации и интенсификации развития отечественных стартапов следует осуществлять разработку инновационной идеи, оценку перспективности сегмента рынка, поиск источников финансирования, которые в совокупности формируют парадигму создания успешных отечественных стартапов.

Ключевые слова: *инновация, инновационная идея, новатор, парадигма, бизнес, стартап, стартап-компания.*

The article discusses the scope and features of successful domestic startups. The absence of a formalized definition of the term "startup company" in the legislative and legislative field of Ukraine is justified. The possibility of absence of official state registration for realization of domestic startup is substantiated. The author proposes the division of innovative ideas of Ukrainian start-ups into the following categories: technological developments, social (communicative) developments, developments for solving environmental problems. The most successful implementation of startup projects of Ukraine in the field of technological innovations has been determined. Successful domestic startups need to evaluate the prospects of the market segment and the cost of starting a business.

The expediency of paying much attention to the presentation is justified. Depending on its fairness and objectivity, a business project has the potential to attract partners, investors and stakeholders. The expediency of using business incubator tools or business accelerators is substantiated. The latter mainly work on outsourcing terms. It will give the chance to get the necessary knowledge for practical implementation of a business idea, to attract investors. Working with experts and mentors is of great importance. The creative business idea can be accelerated through the use of crowdfunding platforms. They will provide the opportunity to raise the necessary funds through crowdsourcing (public lending). Kickstarter is recognized as the most successful platform. It helps to find interested external investors, helps to win the foreign market. But raising funds through Kickstarter has several drawbacks. The main one is the need to find a mediator who must be a resident of the United States of America. The author identified the need to activate and intensify the development of domestic startups. This can be achieved by forming an innovative idea, assessing the prospects of the market segment, finding a source of funding. They shape the paradigm of creating domestic startups, determine their success.

Keywords: *innovation, innovative idea, innovator, paradigm, business, startup, startup company.*

Постановка проблеми. Тенденції, що склались у вітчизняному підприємництві висувають до представників малого та середнього бізнесу нові соціально-орієнтовні і інноваційні вимоги. Адаптуючись до них, новатори шукають вільні ринкові ніші, вивчають потреби споживачів, зосереджуються на дослідженні проблем збереження навколишнього середовища. В результаті виникають іноді абсурдні, але креативні ідеї, реалізація яких забезпечує підприємцям сталі конкурентні переваги, що стають фундаментом для створення великомасштабного бізнесу.

Деякі світові винаходи, які були успішно реалізовані, стали невід'ємною частиною суспільного життя. Українські розробники

інноваційних технологій також мають великий потенціал. Тому виникає потреба у дослідженні філософії створення вітчизняних стартапів, яку в наукових колах прийнято називати парадигмою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці забезпечення інноваційного розвитку економіки та підприємств присвячені праці вітчизняних і всесвітньо відомих зарубіжних вчених, серед яких: М. Кондратьєв, Ю. Бажал, О. Лапко, Л. Федулова, В. Онікієнко, П. Друкер, М. Портер, Й. Шумпетер та ін.

Разом з тим, Україні притаманний динамічний характер інноваційного розвитку, тому виникає потреба у адаптації сучасного вітчизняного підприємництва до нових тенденцій. Особливе значення у сфері інноваційного розвитку належить стартапам, оскільки їх успішна реалізація може сприяти стабілізації економіки країни.

Метою статті є дослідження сфер і особливостей реалізації інноваційних технологій для формування сучасної парадигми створення успішних вітчизняних стартапів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У бізнес-середовищі розвинутих країн світу стартапи відіграють ключову роль для реалізації успішного бізнесу. Керівництво ЄС та уряди її країн-членів використовують безліч інструментів для стимулювання розробки і просування високопотенційних стартапів, запроваджують різноманітні програми підтримки інноваційних проектів, надаючи компаніям кредити на пільгових умовах, податкові пільги, гранти для студентів, випускників і підприємців та створюючи сприятливе середовище для венчурних інвесторів.

В Україні дотепер відсутні не лише інструменти державної підтримки інноваційних стартапів, а й формалізоване визначення у нормативно-законодавчому полі терміну «стартап-компанія».

Тому більшість представників вітчизняного бізнес-середовища ототожнюють стартап з початком будь-якого бізнесу, спрямованого на упровадження певної інновації.

У вільній енциклопедії «Вікіпедія» зазначено, що «стартап (англ. *startup*), стартап-компанія — нещодавно створена компанія (можливо, ще не зареєстрована офіційно, але планує стати офіційною), що будує свій бізнес на основі інновацій або інноваційних технологій, не вийшла на ринок або почала на нього виходити і що володіє обмеженими ресурсами [1].

Таким чином, офіційна державна реєстрація не є обов'язковою умовою для реалізації стартапу. Але для створення стартап-компанії потрібна *інноваційна ідея*.

Вітчизняні винахідники, незважаючи на економічну нестабільність та юридичну невизначеність, успішно просувають креативні інноваційні ідеї, перетворюючи на рентабельний бізнес. Інноваційні ідеї українських стартаперів умовно можна поділити на наступні категорії (рис. 1).

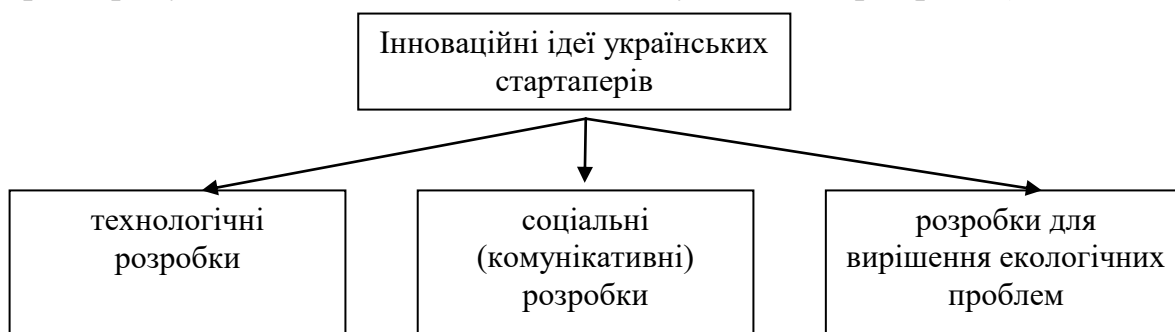


Рис. 1. Класифікація інноваційних ідей українських стартаперів

Джерело: розроблено автором

Найбільше успішних стартап-проектів України було реалізовано у сфері технологічних інновацій.

Зокрема, українські винахідники створили пристрій для перетворення голосових записів у текстові нотатки – Senstone. Він являє собою мініатюрний гаджет у вигляді стильної прикраси, яку можна носити як кулон, брошку чи браслет. Власник може записувати свої думки, активуючи пристрій простим натисканням. Файли можна пересилати, а текст – редагувати. Розпізнає 12 мов. Жорсткий диск вміщує 2 години запису голосу. Є можливість створювати списки завдань, нагадування [2].

Унікальною технологічною інновацією вітчизняних новаторів є реалізація стартапу SolarGaps, який передбачає виготовлення жалюзей з сонячними панелями. Цей винахід дає можливість отримувати до 100-150 Вт електроенергії на годину. Жалюзі самостійно змінюють кут, залежно від розташування сонця. Їх можна програмувати [3].

Picolor – пристрій, що виробляє мільйон кольорів фарби за рахунок змішування у кубі 5 пігментів. Колір обирається через мобільний додаток, а інформація надсилається на пристрій через Bluetooth [4].

Прорив у сфері технологічних інновацій здійснив стартап Petcube. Українські розробники створили відеокамеру для тварин із вбудованою годівницею, за допомогою якої можна дистанційно годувати тварину через мобільний додаток. За допомогою відеокамери можна розмовляти з твариною [5].

Не менш успішними є соціальні (комунікативні) розробки вітчизняних стартаперів. Так, наприклад, ними було створено пристрій Cardiomo, який може попередити про розвиток десятків захворювань (ішемічна хвороба серця, інфаркт, інсульт тощо). Він кріпиться під серцем за допомогою клейких електродів і стежить за показниками здоров'я. Дані з сенсора передаються в «хмарний» сервіс, система аналізує інформацію і повідомляє родичам чи лікарю про зміни. Нагадує про прийом ліків [6].

Для вирішення екологічних проблем вітчизняними розробниками було створено екологічну зубну щітку із переробленого паперу Effa. Її назвали на честь метеликів-одноденок. Ручка вкрита шаром ламінації на основі органічного пластику, щетинки – з вдосконаленого нейлону, у якого швидший період розпаду. Цільова аудиторія – мандрівники, які піклуються про екологію. Ця ідея дала можливість увійти в п'ятірку кращих стартапів світу 2018 року [7].

Варто також пам'ятати, що напрацювання або «сирий» проект – це лише основа для створення, але ніяк не сам стартап.

Для створення успішних вітчизняних стартапів необхідно оцінити *перспективність ринкового сегменту* та ціну відкриття бізнесу. Згідно даними дослідження Lemarbet в 2019 році найбільш привабливою для вітчизняних новаторів є реалізація інновацій у сфері інформаційних технологій (табл. 1).

Таблиця 1. Затребуваний бізнес в Україні [8]

Професія	Сфера діяльності	Ціна відкриття бізнесу (від \$)
Програміст	Інформаційні технології	3000
Інтернет-маркетолог	Інформаційні технології	2000
Менеджер з продажу	Будь яка	1500
Перекладач	Будь яка	1000
Копірайтер	Інформаційні технології	500
Дизайнер	Інформаційні технології	1500

Незважаючи на відсутність формалізованого законодавчого визначення, під стартапами можна розуміти тільки ті фірми, що вже виготовили продукт або мають навички у наданні послуг. Але робота по створенню стартапу має починатись «з нуля».

Для залучення партнерів і зацікавлених осіб велику увагу слід приділити презентації. Вона має бути інформативною, наочно відображати проблему, яку планується вирішити за допомогою реалізації даного стартапу. Від якості презентації або її «наповнення» залежить перспектива подальшої співпраці.

Більшість з вітчизняних новаторів не мають необхідних фінансових ресурсів, але сподіваються, що ідея сподобається цільовій аудиторії або допоможе вирішити нагальну проблему. Тому виникає потреба у пошуку *інструментів реалізації інноваційної ідеї*.

Для цього вітчизняні стартапери звертаються за допомогою до бізнес-інкубаторів або бізнес-акселераторів.

Перший варіант добре підходить тим, хто має ідею для стартапу, проте не знає як втілити її в реальному житті без підприємницького досвіду. Таким новаторам інкубатори надають інфраструктуру (офіс, оргтехніку, зв'язок),

послуги консультантів або менторів, організують участь у тренінгах та тематичних заходах. Вони допомагають провести маркетингові дослідження, скласти бізнес-моделі, розвинути проект до рівня, коли ним можуть зацікавитися потенційні інвестори.

Успішною можна назвати роботу бізнес-інкубатора Polyteco, який спеціалізується на створенні професійних програмних продуктів, формується з кращих випускників, аспірантів і талановитих викладачів КПІ.

Другий варіант використовують українські стартапери, які приходять в акселератор з уже сформульованою ідеєю і командою. Обмежені за часом платні освітні програми за участю менторів і експертів дають можливість перейти від ідеї до фази зрілого бізнесу.

В основному бізнес-акселератори України працюють на умовах аутсорсингу. Найбільш масштабно ці послуги надає компанія Carrot, яка спеціалізується на розвитку і просуванні технологічних розробок, займається розробкою і запуском в серійне виробництво нових видів продукції.

Якщо у новаторів креативна, але не технологічна інноваційна ідея, то краще скористатись послугами краудфандингових платформ, які дадуть можливість зібрати необхідні кошти за рахунок краудлендингу (народного кредитування).

Найбільш потужними краудфандинговими платформами, до яких є доступ вітчизняних стартаперів, є: Kickstarter і Big Idea.

Для амбіційних розробників, які орієнтуються на світовий ринок, більш привабливою є платформа Kickstarter. Наприклад, в травні 2019 року український проект 3D-карт з дерева зібрав понад 170 000 доларів США на Kickstarter всього за 5 днів. Необхідну для запуску проекту суму в 5000 доларів зібрали всього за 6 годин [9].

Але залучення коштів для реалізації проектів через платформу Kickstarter має ряд недоліків, основним з яких є необхідність пошуку посередника, що має являтися резидентом Сполучених Штатів Америки.

Таким чином, в основі сучасної парадигми створення успішних вітчизняних стартапів повинна бути інноваційна ідея, яка реалізовуватиметься на перспективному сегменті ринку за рахунок залучення необхідних фінансових ресурсів.

Висновки з проведеного дослідження. Попри нестабільну економічну ситуацію, довготривалу кризу та інші несприятливі для бізнесу фактори, українці розробляють успішні стартапи. Для інтенсифікації розвитку вітчизняних стартапів варто здійснювати розробку інноваційної ідеї, оцінку перспективності сегменту ринку, пошук джерел фінансування, які в сукупності формують парадигму створення успішних вітчизняних стартапів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B0%D0%BF> (дата звернення: 23.09.2019)
2. Матвіїв Л. Львівський стартап SenStone зібрав \$37 тис на Kickstarter менш, ніж за добу. *Lviv.com*. URL: <https://lviv.com/lab/lvivyany-zapustyly-kampaniyu-na-kickstarter-z-kulonom-senstone/> (дата звернення: 24.09.2019)
3. Тарасова Д. Сонячні панелі на жалюзі: як українська інновація досягла всесвітнього успіху. *Еспресо*. URL: https://espresso.tv/article/2018/06/04/sonyachni_paneli_na_zhalyuzi_yak_ukrayins_ka_innovaciya_dosyagla_vsesvitnogo_ustpikhu (дата звернення: 24.09.2019)
4. 10 стартапів, що змусили світ говорити про Україну в 2018-му (відео). *Свідок*. URL: <http://dev.svidok.online/10-startapiv-shho-zmusy-ly-svit-govory-ty-pro-ukrayinu-v-2018-mu-video/> (дата звернення: 22.09.2019)
5. Буняк Ю. Petcube. Як винахід українців підкорює США. *Obozrevatel*. URL: <https://www.obozrevatel.com/interview/34687-petcube--yak-vinahid-ukraintsiv-pidkoryue-ssha.htm> (дата звернення: 24.09.2019)

6. Cardiomio - пристрій, який може врятувати життя. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/2420530-ukrainci-vinajsli-pristrij-akij-dopomoze-ratuvati-miljoni-zittiv.html> (дата звернення: 24.09.2019)

7. Зубна щітка з паперу: український еко-стартап визнали одним з кращих у світі. *5 канал*. URL: <https://www.5.ua/nauka/zubna-shchitka-z-paperu-ukrainskyi-ekostartap-vyznaly-odnym-z-krashchykh-u-sviti-172566.html> (дата звернення: 23.09.2019)

8. 99 бізнес-ідей 2019 року. *Lemarbet*. URL: <https://lemarbet.com/ua/biznes-v-ukraine/64-biznes-idei-2016-goda/> (дата звернення: 24.09.2019)

9. Украинский стартап бьет рекорды на Kickstarter. *Сегодня*. URL: <https://www.segodnya.ua/lifestyle/science/ukrainskiy-startap-bet-rekordy-na-kickstarter-1265162.html> (дата звернення: 24.09.2019)

REFERENCES:

1. Wikipedia. Vilna entsyklopediia [Wikipedia. Free Encyclopedia]. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B0%D0%BF> (accessed 23 September 2019).

2. Matviiv L. (2017) Lvivskyi startap SenStone zibrav \$37 tys na Kickstarter mensh, nizh za dobu [Lviv startup SenStone raised \$ 37K on Kickstarter in less than a day]. *Lviv.com*. URL: <https://lviv.com/lab/lvivyany-zapustyly-kampaniyu-na-kickstarter-z-kulonom-senstone/> (accessed 24 September 2019).

3. Tarasova D. (2018) Soniachni paneli na zhaliuzi: yak ukrainska innovatsiia dosiahla vsesvitnoho uspikhu [Solar Panels on Blinds: How Ukrainian Innovation Succeeded Global Success]. *Espresso*. URL: https://espreso.tv/article/2018/06/04/sonyachni_paneli_na_zhalyuzi_yak_ukrayinska_innovaciya_dosyagla_vsesvitnogo_uspikhu (accessed 24 September 2019).

4. 10 startapiv, shcho zmusyly svit hovoryty pro Ukrainu v 2018-mu (video) [10 startups that made the world talk about Ukraine in 2018 (video)]. *Svidok*.

URL: <http://dev.svidok.online/10-startapiv-shho-zmusy-ly-svit-govory-ty-pro-ukrayinu-v-2018-mu-video/> (accessed 22 September 2019).

5. Buniak Yu. (2015) Petcube. Yak vynakhid ukraintsiv pidkoryuie SShA [Petcube. As the invention of the Ukrainians conquers the United States]. Obozrevatel. URL: <https://www.obozrevatel.com/interview/34687-petcube--yak-vinahid-ukraintsiv-pidkoryue-ssha.htm> (accessed 24 September 2019).

6. Cardiomo - prystrii, yakyi mozhe vriatuvaty zhyttia [Cardiomo is a device that can save lives]. Ukrinform. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/2420530-ukrainci-vinajsli-pristrii-akij-dopomoze-ratuvati-miljoni-zittiv.html> (accessed 24 September 2019).

7. Zubna shchitka z paperu: ukrainskyi eko-startap vyznaly odnym z krashchykh u sviti [Toothbrush made of paper: Ukrainian eco-startup recognized as one of the best in the world]. 5.Channel. URL: <https://www.5.ua/nauka/zubna-shchitka-z-paperu-ukrainskyi-ekostartap-vyznaly-odnym-z-krashchykh-u-sviti-172566.html> (accessed 23 September 2019).

8. 99 biznes-idei 2019 roku [99 2019 business ideas]. Lemarbet. URL: <https://lemarbet.com/ua/biznes-v-ukraine/64-biznes-idei-2016-goda/> (accessed 24 September 2019).

9. Ukraynskyi startap bet rekordy na Kickstarter [Ukrainian startup breaks records on Kickstarter]. Sehodnia. URL: <https://www.segodnya.ua/lifestyle/science/ukrainskiy-startap-bet-rekordy-na-kickstarter-1265162.html> (accessed 24 September 2019).

Zakrevska Lyudmila

Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor of Economics and Law
National University of Food Technologies

THE MODERN PARADIGM OF CREATING SUCCESSFUL DOMESTIC STARTUP

The purpose of the article. Ukraine has a dynamic nature of innovative development. There is a need to adapt modern domestic entrepreneurship to new trends. Startups are very important in the field of innovative development. The purpose of the article is to study the spheres and features of the introduction of innovative technologies for the formation of a modern paradigm for the creation of successful domestic startups.

Methodology. Methods of grouping, synthesis, analysis were used to write this article. Web site data was used to summarize information.

Results. The article discusses the scope and features of successful domestic startups. The absence of a formalized definition of the term "startup company" in the legislative and legislative field of Ukraine is justified. The possibility of absence of official state registration for realization of domestic startup is substantiated. The author proposes the division of innovative ideas of Ukrainian start-ups into the following categories: technological developments, social (communicative) developments, developments for solving environmental problems. The most successful implementation of startup projects of Ukraine in the field of technological innovations has been determined. Successful domestic startups need to evaluate the prospects of the market segment and the cost of starting a business. The expediency of paying much attention to the presentation is justified. Depending on its fairness and objectivity, a business project has the potential to attract partners, investors and stakeholders. The expediency of using business incubator tools or business accelerators is substantiated. The latter mainly

work on outsourcing terms. It will give the chance to get the necessary knowledge for practical implementation of a business idea, to attract investors. Working with experts and mentors is of great importance. The creative business idea can be accelerated through the use of crowdfunding platforms. They will provide the opportunity to raise the necessary funds through crowdsourcing (public lending). Kickstarter is recognized as the most successful platform. It helps to find interested external investors, helps to win the foreign market. But raising funds through Kickstarter has several drawbacks. The main one is the need to find a mediator who must be a resident of the United States of America. The author identified the need to activate and intensify the development of domestic startups. This can be achieved by forming an innovative idea, assessing the prospects of the market segment, finding a source of funding. They shape the paradigm of creating domestic startups, determine their success.

Practical implications. The application of the paradigm proposed by the author will allow entrepreneurs to implement successful startups.

Value/originality. At the heart of the modern paradigm of creating successful domestic startups should be an innovative idea. It should be realized in a promising segment of the market by attracting the necessary financial resources.